

Sygn. akt IV KK 110/20

POSTANOWIENIE

Dnia 26 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **P. P. (P.)**

w przedmiocie zgodności z prawdą oświadczenia lustracyjnego
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
w dniu 26 maja 2020 r.,
kasacji obrońcy osoby lustrowanej
od orzeczenia Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 25 października 2019 r., sygn. akt II AKa (...),
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w G.
z dnia 24 kwietnia 2019 r., sygn. akt IV K (...),

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć osobę lustrowaną P. P. kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z dnia 25 października 2019 r., sygn. akt II AKa (...), Sąd Apelacyjny w (...) utrzymał w mocy orzeczenie Sądu Okręgowego w G. z dnia 24 kwietnia 2019 r., sygn. akt IV K (...), którym stwierdzono, że P. P. złożył niezgodne z prawdą oświadczenie, o jakim mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (pkt 1 orzeczenia) i w związku z tym orzekł wobec niego: utratę prawa wybieralności w wyborach do Sejmu, Senatu i Parlamentu Europejskiego oraz w wyborach powszechnych organu i członka

organu jednostki samorządu terytorialnego oraz organu jednostki pomocniczej jednostki samorządu terytorialnego, którego obowiązek wynika z ustawy (pkt 2 orzeczenia) i zakaz pełnienia funkcji publicznej, o jakiej mowa w art. 4 pkt 2-57 i 61 powołanej wyżej ustawy z wyłączeniem funkcji rektora i prorektora niepublicznej szkoły wyższej, funkcji w niepublicznej szkole wyższej oraz funkcji dyrektora szkoły niepublicznej, w obu wypadkach na okres 5 lat.

Kasację od orzeczenia Sądu odwoławczego wniósł obrońca osoby lustrowanej. Zaskarżył on powyższe orzeczenie w całości zarzucając:

1/ „naruszenie przepisów art. 439 § 1 pkt 1 lub 2 k.p.k. wskutek orzekania w składzie Sądu Apelacyjnego w (...) rozpoznającym sprawę apelacyjną P. P. sędzi K. M. , powołanej na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w (...) w dniu 16 października 2019 r. przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, co czyniło sędzię K. M. nieuprawnioną do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w (...), a tym samym sąd rozpoznający apelację obrońcy był sądem nienależycie obsadzonym, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą wymagającą uchylenia zaskarżonego orzeczenia;

2/ rażące naruszenie przepisu art. 434 § 1 k.p.k. w zw. z art. 5 § 2 k.p.k. mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia poprzez naruszenie bezpośredniego zakazu *reformationis in peius* wskutek dokonania ustaleń faktycznych na niekorzyść lustrowanego, w szczególności poprzez ustalenie, że:

w rzeczywistości jego (P. P.) postępowanie z przeszłości było klasyczną współpracą z organami bezpieczeństwa państwa i wypełniło wszystkie jej ustawowe przesłanki (zob. str. 13 uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia),

a także

żaden z przepisów nie nakładał na pracownika obowiązku przekazywania informacji poza strukturami organizacyjnymi zakładu pracy i pragmatykami służbowymi więc (...) lustrowany współpracował: z organami bezpieczeństwa na zasadzie dobrowolności (zob. str. 5 uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia)

w sytuacji, gdy Sąd I instancji ustalił, że:

Dyr. A. B. polecił lustrowanemu, że jako kierownik kadr ma pomagać funkcjonariuszowi SB E. B. w wypełnianiu jego obowiązków np. udostępniać akta osobowe, których sobie zażyczy, ewentualnie wykonywać inne polecenia związane z zakładem pracy (str. 2 uzasadnienia orzeczenia z 24.04.2019 Sądu Okręgowego w G. IV Wydział Kamy), co w żadnym wypadku nie odpowiada warunkom klasycznej, dobrowolnej współpracy,

które to niekorzystne ustalenia doprowadziły Sąd *ad quem* do zarzucenia lustrowanemu *braku poczucia odpowiedzialności za prawdę*, a co było niedopuszczalne w sytuacji, gdy postępowanie apelacyjne zostało zainicjowane apelacją wniesioną wyłącznie na korzyść lustrowanego, czemu towarzyszyło rozstrzygnięcie ujawnionych wątpliwości na niekorzyść lustrowanego.

3/ rażąco naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a mianowicie naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. poprzez niewykonanie obowiązków wynikających z powyższych przepisów wskutek zaniechania rzetelnego rozważenia zarzutów apelacji obrońcy P. P. sformułowanych w punktach I - III apelacji z dnia 17 czerwca 2019 r., albowiem Sąd odwoławczy zastąpił rzetelne rozpoznanie zarzutów apelacji obrońcy hasłowym zaaprobowaniem ustaleń Sądu I instancji, bez wymaganego odniesienia się w sposób konkretny i merytoryczny do każdego z zarzutów sformułowanych w apelacji z dnia 17 czerwca 2019 r., co skutkowało tym, że Sąd odwoławczy jedynie w sposób pozorny i ogólnikowy rozpoznał te zarzuty, co uniemożliwia poddanie kontroli instancyjnej prawidłowości stanowiska Sądu odwoławczego oraz wyklucza możliwość poznania powodów dla których zarzuty apelacyjne nie zostały uwzględnione, co czyni zaskarżone orzeczenie rażąco dowolnym i nie spełniającym wymogów orzeczenia Sądu odwoławczego, wynikających z przepisów k.p.k.”.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżący wniósł o „uchylenie zaskarżonego orzeczenia z dnia 25 października 2019 r. Sądu Apelacyjnego w (...) i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania”.

W odpowiedzi na kasację prokurator Instytutu Pamięci Narodowej Oddziałowego Biura Lustracyjnego w K. wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście

bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Racje przyznać należy prokuratorowi, gdy w pisemnej odpowiedzi na kasację zauważy, że ten nadzwyczajny środek zaskarżenia złożony na korzyść lustrowanego P. P. jest oczywiście bezzasadny. Powyższe uzasadniało oddalenie niniejszej kasacji na posiedzeniu, bez udziału stron, na podstawie art. 535 § 3 k.p.k.

Nie jest w szczególności trafny zarzut podniesiony w pkt 1, a wskazujący na wystąpienie w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominujący jest, podzielany również przez obecny skład pogląd, że osobą nieuprawnioną do orzekania (art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.) jest osoba, która nie ma uprawnień orzeczniczych, a więc nie jest sędzią (zob. postanowienie z dnia 12 maja 2016 r., III KK 494/15, OSNKW 2016, z. 8, poz. 56). Natomiast orzekanie sędziego w innym sądzie niż wskazany w akcie powołania rozpatrywany być może wyłącznie w kontekście uchybienia o jakim mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., tj. nienależytej obsady sądu (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2009 r., II K 178/08; z dnia 15 czerwca 2010 r., II KK 3/10, z dnia 21 października 2010 r., V KK 158/10; z dnia 18 stycznia 2011 r., V KK 231/10). Tak też należy traktować sytuację, gdy w składzie sądu wyższego rzędu uczestniczy sędzia, który został wprawdzie powołany prawidłowo na ten urząd do sądu niższego rzędu, zachodzą jednak wątpliwości co do prawidłowości jego powołania do sądu odwoławczego, który wydał zaskarżone kasacją orzeczenie (zob. w tym zakresie interpretowane odpowiednio orzecznictwo Sądu Najwyższego wydane co do kwestii nieprawidłowości w delegowaniu sędziego do sądu wyższego rzędu – wyroki: z dnia 24 sierpnia 2011 r., III KK 213/11 i z dnia 17 maja 2011 r., III KK 104/11 oraz delegowania sędziego do orzekania w danym dniu we „własnym” sądzie, chociaż na ten dzień sędzia został delegowany do orzekania w innym sądzie – uchwała z dnia 17 lipca 2012 r., I KZP 13/12, OSNKW 2012, z. 9, poz. 87).

W związku z tym, dekodując omawiany zarzut wyłącznie jako uchybienie określone w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., nawet przy stwierdzeniu, że sędzia Sądu Apelacyjnego w (...) K. M. powołana została na urząd sędziego tego Sądu przez

Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3), w obecnym stanie prawnym nie jest możliwe uznanie, że przy wydawaniu wyroku Sądu drugiej instancji w tej sprawie z jej udziałem wystąpiła określona na wstępie bezwzględna przyczyna odwoławcza.

Oczywiste jest wprawdzie, że nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 §1 pkt 2 k.p.k. zachodzić może wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego sądu powszechnego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie powołanej wyżej ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., jeżeli wadliwość procesu powołania prowadzi, w konkretnych okolicznościach do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Tak kwestię powyższą rozstrzygnął Sąd Najwyższy w uchwale połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7). Uchwała powyższa zachowała moc obowiązującą pomimo wydanych w późniejszym czasie rozstrzygnięć Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 stycznia 2020 r. i z dnia 21 kwietnia 2020 r., sygn. akt Kpt 1/20 oraz z dnia 20 kwietnia 2020 r. w sprawie U 2/20, ponieważ Sąd Najwyższy podejmując wspomnianą uchwałę, a także orzekając w niniejszej sprawie, zobligowany jest do pominięcia wszelkich regulacji krajowych, które stanowiłyby potencjalnie przeszkodę dla dokonania wykładni zmierzającej do natychmiastowego zastosowania prawa Unii zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 19 listopada 2019 r. w sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18 (zob. w tym przedmiocie szeroki wywód zawarty w pkt 4 – 9 wspomnianej uchwały trzech połączonych Izb, w tym wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 29 kwietnia 1999 r., C-224/97, *Ciola v. Vorarlberg*). Pomimo tego nie wystąpiła w toku obecnego postępowania kasacyjnego potrzeba dokonywania dodatkowej kontroli dochowania standardu bezstronności i niezależności w kontekście wadliwości procedur konkursowych przed obecną Krajową Radą Sądownictwa (pkt VII uzasadnienia powołanej wyżej

uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20), a to z uwagi na datę wydania orzeczenia w niniejszej sprawie przez Sąd Apelacyjny w K. (25 października 2019 r.) oraz pkt 3 powoływanej wyżej uchwały, zgodnie z którym wykładnia art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. przyjęta m.in. w jej pkt 2 nie ma zastosowania do orzeczeń wydanych przez sądy przed dniem jej podjęcia oraz do orzeczeń, które zostaną wydane w toczących się w tym dniu postępowaniach na podstawie Kodeksu postępowania karnego przed danym składem sądu.

Uchwała z dnia 23 stycznia 2020 r. ma moc zasady prawnej zgodnie z art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 825 ze zm.). Jest więc ona wiążąca dla wszystkich składów Sądu Najwyższego, a odstępianie od niej jest możliwe wyłącznie w drodze procedury przewidzianej w art. 88 powołanej ustawy o Sądzie Najwyższym. Taka procedura w odniesieniu do uchwały z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, wdrożona do chwili obecnej nie została.

Nie zasługiwały na podzielenie również zarzuty sformułowane w pkt 2 i 3 kasacji. Nie może w szczególności być mowy o naruszeniu art. 434 § 1 k.p.k. Sąd odwoławczy nie czynił bowiem, wbrew twierdzeniom skarżącego, ustaleń na niekorzyść lustrowanego, a powołane przez autora kasacji fragmenty uzasadnienia sądu *ad quem* były wyłącznie argumentacją związaną z zarzutami podniesionymi przez obrońcę w zwykłym środku odwoławczym mając charakter ocen a nie nowych faktów.

Trudno wreszcie podzielić twierdzenia obrońcy P. P. co do rzekomej niepełności kontroli instancyjnej w kontekście naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. Nawet tylko pobieżna lektura pisemnych motywów orzeczenia Sądu drugiej instancji nie pozostawia wątpliwości, że Sąd ten rozważył wszystkie zarzuty podniesione w apelacji, zaś zaprezentowana w uzasadnieniu argumentacja zasługuje na podzielenie. Wydźwięk orzeczenia Sądu odwoławczego, akceptującego – w objętym zwykłym środkiem zaskarżenia zakresie – wywody Sądu pierwszej instancji jest wszakże jednoznaczny. Sam fakt rozpoczęcia kontaktów przez P. P. z funkcjonariuszem Służby Bezpieczeństwa E. B. na polecenie dyrektora przedsiębiorstwa A. B. , co przyznały oba orzekające w

sprawie sądy, nie sprzeciwia się przyjęciu ustalenia o prowadzeniu – niezależnie od tego – działalności w charakterze tajnego współpracownika. Logiki argumentacji zaprezentowanej w tym zakresie w zaskarżonym wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) twierdzenia skarżącego nie obaliły, a cały wywód kasacyjny sprowadza się *de facto* do żądania przeprowadzenia przez Sąd Najwyższy ponownej kontroli dowodów i poczynionych na ich podstawie ustaleń, wbrew kategorycznemu ograniczeniu wynikającemu z przepisu art. 523 § 1 k.p.k.

Natomiast zarzut braku orzekania przez Sąd drugiej instancji poza zakresem zaskarżenia, z uwagi na rażącą niesprawiedliwość orzeczenia – art. 440 k.p.k., nie tylko nie został prawidłowo powiązany z art. 433 § 1 *in fine* k.p.k. (nie mogło dojść do uchybienia treści art. 440 k.p.k. w ramach kontroli określonej art. 433 § 2 k.p.k.), lecz co ważniejsze nie został również w jakikolwiek sposób uzasadniony.

Kierując się powołanymi względami oraz nie stwierdzając podstaw do orzekania w zakresie szerszym niż granice zaskarżenia i podniesione zarzuty (art. 536 k.p.k.), postanowiono jak na wstępie, obciążając P. P. – art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. – kosztami postępowania kasacyjnego.